

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 30 april 1934 kl. 1 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i gällande bestämmelser rörande lokal postförsändelse jämte en i ämnet väckt motion.

Genom en den 12 januari 1934 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 53, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen besluta, att de särskilda avgifter, som stadgats eller komma att stadgas för lokalbefordran av vissa slags postförsändelser, skola gälla

dels beträffande försändelse, som inlämnas å fast postanstalt eller som dit inkommer utan att hava vare sig behandlats av lantbrevbärare eller genom postverkets försorg befordrats å järnvägs-, ångbåts- eller landsvägslinje och vilken från nämnda postanstalt eller annan fast postanstalt å samma ort tillställas adressaten direkt eller genom lokalbrevbärare;

dels ock, oberoende av det sätt, varpå posten befordras eller utdelas, beträffande försändelse, som postbehandlas allenast inom stad, köping eller liknande samhälle eller allenast inom särskilt, av Kungl. Maj:t fastställt lokalportoområde.

I en i anledning av propositionen inom andra kammaren av herrar *Olsson* i Mora och *Andersson* i Rasjön väckt motion, nr 510, har hemställts, »att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 53 med förslag till ändring i gällande bestämmelser rörande lokal postförsändelse måtte besluta sådana ändrade grunder, att en postanstalts adressområde och dess lokalportoområde komma att sammanfalla».

I händelse detta yrkande icke kunde bifallas, hava motionärerna hemställt, »att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 53 måtte begära ny utredning och förslag till bestämmelser rörande lokalporto med beaktande av att landsbygden i större grad än hittills kan bliva delaktig av den förmån, som lokalportot innebär».

År 1917 beslöt riksdagen, på förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 180; riksdagens skrivelse nr 247), att de särskilda avgifter, som stadgats eller kunde komma att stadgas för lokalbefordran av vissa slags postförsändelser, skulle

gälla beträffande försändelse, som inlämnades å fast postanstalt eller som dit inkomme utan att hava vare sig behandlats av lantbrevbärare eller genom postverkets försorg befordrats å järnvägs-, ångbåts- eller landsvägslinje och vilken från nämnda postanstalt eller annan fast postanstalt å samma ort tillställdes adressaten direkt eller genom lokalbrevbärare, ävensom beträffande försändelse, som postbehandlades allenast inom särskilt lokalportoområde, som Kungl. Maj:t kunde för viss ort fastställa. — Sedermera har Kungl. Maj:t fastställt särskilda lokalportoområden, den 18 oktober 1918 för Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Falköping samt den 21 november 1930 för Norrköping.

På sätt framgår av omförmälda statsrådsprotokoll är den nu föreliggande propositionen föranledd av en utav generalpoststyrelsen gjord framställning, däri styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förklara, att varje stad, köping eller liknande samhälle skall, oberoende av det sätt, varpå posten befordras eller utdelas inom samhället, betraktas såsom ett särskilt lokalportoområde.

Efter att hava redogjort för bland annat nämnda framställning har föredragande departementschefen för egen del till statsrådsprotokollet i ärendet anført följande:

»Såsom av den lämnade redogörelsen närmare framgår, har bland annat den ökade bebyggelsen inom städers och därmed jämförliga samhällens ytterområden föranlett, att i vissa fall för dylika områden sådant postbefordrings-sätt måst komma till användning, som med nu gällande bestämmelser utesluter användningen av lokalporto i förbindelsen med övriga delar av samhället. Det synes påkallat, att de olägenheter, som härigenom uppstått för såväl den korresponderande allmänheten som vederbörande posttjänstemän, bliva undanröjda. Detta lärers lämpligen kunna ske genom att begreppet lokalbefordran erhåller en något vidsträcktare innebörd än för närvarande är fallet. I anslutning till vad generalpoststyrelsen ifrågasatt och då, enligt vad styrelsen anført, därigenom icke skulle vållas någon nämnvärd inkomstminskning för postverket, vill jag föreslå, att varje stad, köping eller liknande samhälle skall, oberoende av det sätt, varpå posten befordras eller utdelas inom samhället, betraktas såsom ett särskilt lokalportoområde. Därest beträffande viss ort skulle uppkomma behov av lokalbefordran utanför ortens administrativa område, skulle fortfarande Kungl. Maj:t kunna fastställa särskilt lokalportoområde.»

På sätt här ovan angivits har i den föreliggande motionen II: 510 framställts förslag om sådana ändrade grunder rörande lokal postförsändelse, att en postanstalts adressområde och dess lokalportoområde må komma att sammanfalla, varjämte, i händelse detta yrkande icke kunde bifallas, hemställts, att riksdagen med avslag å propositionen måtte begära ny utredning och förslag rörande lokalporto med beaktande av att landsbygden i större grad än hittills kan bliva delaktig av den förmån, som lokalportot innebär. Be-

träffande motiveringen för dessa yrkanden får utskottet hänvisa till motionen. I anledning av densamma må följande redogörelse lämnas rörande riksdagens ställning till liknande förslag åren 1922 och 1925.

Till en början må erinras, att det särskilda lokalportot upphävdes från och med den 1 juli 1920, vilken åtgärd torde få betraktas såsom ett led i de under kristiden upprepade gånger vidtagna höjningarna av de inrikes postavgifterna, ävensom att redan vid 1921 års riksdag förslag motionsvis framställdes om återinförande av lokalporto. Motionen i ämnet föranledde emellertid, i enlighet med bevillningsutskottets hemställan (bet. nr 56), icke någon riksdagens åtgärd. Förslag i nämnda hänseende framställdes även i motion vid 1922 års riksdag. Detta förslag tillstyrktes av bevillningsutskottet i betänkande nr 36, däri utskottet — under erinran att 1917 års bestämmelse om innebörden av beteckningen lokalbefordran skulle komma att lända till efterrättelse — gjorde bland annat följande uttalande:

»Inom utskottet har anmärkts, att för landsbygden nämnda bestämmelses tillämpning visat sig förenad med vissa olägenheter. Särskilt har framhållits såsom oskäligt, att brev, som inlämnades å en postanstalt på landet och tillställdes adressaten genom lantbrevbärare, icke kunde behandlas såsom lokalpost, även om den sträcka, som befordran med brevbärare omfattade, vore mycket kort. Vidare har inom utskottet påpekats, att vid postbefordran mellan städer och till desamma hörande förstäder bestämmelserna om lokalpost icke tillämpats i vissa fall. Utskottet har ansett vad sålunda anförts vara värt beaktande och har därför velat fästa uppmärksamheten på omförmälda förhållanden och uttala önskan, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande frågan, huruvida och på vad sätt berörda intressen må kunna bättre än nu tillgodoses, samt att Kungl. Maj:t måtte, därest förhållandena finnas därtill föranleda, för riksdagen framlägga förslag till ändring av ovan återgivna bestämmelse.»

Riksdagen fattade beslut i enlighet med vad utskottet hemställt, men först efter gemensam omröstning, varföre bevillningsutskottets nyss återgivna uttalande icke inflöt i riksdagens till Kungl. Maj:t avlätna skrivelse i ämnet.

Vid 1925 års riksdag framställdes i två motioner förslag om ändring av de allmänna bestämmelserna rörande lokalbefordran av post, i syfte att landsbygden skulle i större utsträckning än vad dittills vore fallet komma i åtnjutande av de förmåner, lokalportot medförde. I den ena motionen (II: 84) yrkades, »att riksdagen måtte besluta hos Kungl. Maj:t begära förslag till sådan ändring av gällande bestämmelser i allmänna poststadgan rörande lokalbefordran, att försändelse som behandlas allenast av en fast postanstalt eller ock endast av lantbrevbärare må åsättas de lägre portoavgifter som gälla för lokalbefordran». I den andra motionen (II: 220) åter yrkades, »att riksdagen ville besluta, att de lokalportosatser, som nu äro gällande inom städer och andra samhällen, där kringföring av postförsändelser äger rum, från och med den 1 nästkommande juli månad även komma att bli gällande å de lantbrevbäringslinjer, vars försändelser ej behandlas vid någon annan postanstalt än den varifrån lantbrevbäringen utgår». Över motionerna avgav generalpoststyrelsen yttrande. I detta yttrande, vilket i avtryck medföljde 1925 års bevillningsutskotts betänkande i ämnet (nr 36), meddelade generalpoststyrelsen, att den fråga, som i motionerna avhandlades, ofta varit under övervägande, samt redogjorde vidare för de svårigheter, som möta vid försök att ordna frågan på ett tillfredsställande sätt. Med stöd av sålunda och i övrigt lämnad utredning ansåg sig generalpoststyrelsen icke kunna förorda, att riksdagen beslutade i överensstämmelse med någondera av

motionerna. Styrelsen funne emellertid motionernas syfte behjärtansvärt, men kunde icke utan en grundlig utredning angående alla på frågan inverkan omständigheter framlägga något förslag i ämnet. En sådan utredning komme säkerligen att ytterligare påvisa svårigheten av att uppställa en allmän, för varje särskilt fall giltig regel. Styrelsen ifrågasatte emellertid, huruvida icke riksdagen kunde finna lämpligt bemyndiga Kungl. Maj:t att bestämma i vilka fall av riksdagen beslutat lokalporto finge komma till användning. Styrelsen skulle icke underlåta att med beaktande av motionernas syfte verkställa en utredning i frågan samt, när densamma slutförts, ingå till Kungl. Maj:t med den framställning, vartill utredningen kunde giva anledning.

1925 års bevillningsutskott anförde i sitt betänkande i anledning av motionerna, att utskottet i likhet med 1922 års bevillningsutskott funnit de gällande bestämmelserna om innebörden av beteckningen lokalbefordran i tillämpningen bliva för landsbygdens del förenade med vissa olägenheter. Genom vad generalpoststyrelsen i sitt yttrande anförde fann emellertid utskottet ådagalagt, att de ändringar i bestämmelserna, som i motionerna föreslagits eller antytts, icke vore tillfredsställande, och förslag till någon annan lösning av frågan hade generalpoststyrelsen icke framlagt. Något förslag i motionernas syfte, som skulle kunna av utskottet förordas, förelåg alltså icke. Utskottet ville icke heller tillstyrka riksdagen att påkalla ytterligare utredning i den synbarligen mycket svårlösta frågan om de lämpliga gränserna för lokalportots tillämplighet, särskilt som det synts utskottet tvivelaktigt, huruvida ett lägre lokalporto borde allt framgent bibehållas. Därest i en framtid förutsättningarna för införande av ett gemensamt riksporto för alla inrikes brev komme att föreligga, talade nämligen härför enligt utskottets mening goda skäl, om än utskottet icke ville därom för det dåvarande göra något bestämt uttalande. I enlighet med utskottets hemställan föranledde motionerna icke någon riksdagens åtgärd.

Utskottet.

Enligt vad bevillningsutskottet vid 1922 och 1925 års riksdagar framhållit, äro gällande bestämmelser om lokalbefordran av post i tillämpningen förenade med vissa olägenheter för landsbygdens vidkommande. I detta sammanhang bör meddelas, att någon utredning angående samtliga på frågan inverkan omständigheter ännu icke föreligger. Främsta anledningen härtill torde vara den ståndpunkt, som 1925 års bevillningsutskott på sätt ovan anförts intog till spörsmålet om en ytterligare utredning i frågan.

Det i nu förevarande motion II: 510 framställda förslaget om ändring av gällande bestämmelser rörande lokalbefordran av post ansluter sig nära till den tanke, som framfördes i motionen II: 84 vid 1925 års riksdag. Då sistnämnda motion av såväl generalpoststyrelsen som av 1925 års bevillningsutskott ansågs icke innebära en tillfredsställande lösning av frågan, kan utskottet icke heller tillstyrka, att det i motionen II: 510 framförda förslaget läggas till grund för ett riksdagens beslut. Emellertid må i detta sammanhang meddelas, att generalpoststyrelsen, enligt vad utskottet erfarit, föranstaltat om en undersökning rörande de ekonomiska verkningarna av förslaget. Ehuru undersökningen ännu icke slutförts, har preliminärt beräknats, att förslagets genomförande skulle innebära en inkomstminskning av 150,000—200,000 kronor för år. Om den i motionen föreslagna lösningen av frågan varit ur postal synpunkt tillfredsställande, hade enligt utskottets uppfattning en in-

komstminskning av denna storleksordning i och för sig icke behövt utgöra hinder för förslagets realiserande.

Spörsmålet om lokalportot påverkas för landsbygdens del jämväl av motoriseringen av postbefordringen. Frågan om en allmännare användning för postbefordran av omnibusar och andra motorfordon, som av enskilda användas i linjetrafik, är, enligt vad utskottet inhämtat, föremål för utredning inom generalpoststyrelsen. Därest i samband med denna utredning uppkommer förslag om en mera tillfredsställande lösning av landsbygdens lokalportofråga än de förut vid skilda tillfällen framförda uppslagen i ämnet, torde det kunna förväntas, att generalpoststyrelsen underställer Kungl. Maj:ts vederbörliga förslag i ämnet. Med hänsyn härtill och då det torde ligga i Kungl. Maj:ts och generalpoststyrelsens intresse att medverka till en lösning av den sedan länge diskuterade frågan om lokalporto för landsbygden, har utskottet icke funnit skäl biträda det i motionen alternativt framställda yrkandet om utredning och förslag i ämnet.

Beträffande Kungl. Maj:ts förevarande förslag, enligt vilket varje stad, köping eller liknande samhälle skulle, oberoende av det sätt, varpå posten befordras eller utdelas inom samhället, betraktas såsom ett särskilt lokalportoområde, har utskottet funnit den till stöd därför förebragta utredningen innefatta goda skäl för förslagets genomförande. Särskilt med hänsyn till den förenkling av posttjänsten, som därmed skulle vinnas, har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att förslaget antages av riksdagen.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med avslag å motionen II: 510 av herrar Olsson i Mora och Andersson i Rasjön, bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 53.

Stockholm den 30 april 1934.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Nilsson i Kristianstad, Bårg i Katrineholm, Örne*, Carlsson i Gävle*, Jönsson i Slåtåker, Nilsson i Landeryd, Lövgren i Boden, Björklund*, Nylander i Stockholm*, Olsson i Ramsta*, Ericson i Boxholm, Lithander*, Sjö Dahl, Löfvander*, Rosén, Hagström*, Werner i Hultsfred*, Heiding*, Blomquist och Johansson i Krogstorp*.

* Icke närvarande vid justeringen av betänkandet.